

SOSYAL MEDYADA ÇOCUK FOTOĞRAFLARI

İnsan olarak birçok psikolojik ihtiyacımız var. Bunlardan biri görülmek, fark edilmek. Biz görünmeyi, görünür olmayı seviyoruz. Hiç kimsenin bizi fark etmediği bir ortamda huzursuz oluyoruz. Çünkü görülmek, varlığımızın fark edilmesi anlamına geliyor. Görünmediğimizde sanki yok oluyoruz ve yokluk bize acı veriyor.

Biz görünür olmanın yanında maharetlerimizin bilinmesini arzu ediyoruz. Yaptıklarımıza, eserlerimize, yaşadıklarımıza tanık olanlar arttıkça kendimizi iyi hissediyoruz. Bu sayede varlığımız anlam kazanmış oluyor. Bu nedendir ki, sahip olduğumuz meziyetleri, yaşadıklarımızı sergilemeyi, anlatmayı seviyoruz ve insanların bunu takip etmesi hoşumuza gidiyor.

Biz beğenilmeyi, takdir görmeyi de seviyoruz ve bunu istiyoruz. Bu psikolojik bir ihtiyacımız. Beğenildikçe, takdir edildikçe varlığımız onaylanıyor ve biz kendimizi daha iyi hissediyoruz. Bu nedenle diğer insanların beğenisini ve takdirini içten içe arzuluyoruz.

Bizler sosyalleşmeye, diğer insanlarla bir araya gelip topluluk olmaya ihtiyaç duyuyoruz. Yalnızlık bazen bize iyi gelse de hiç birimiz tamamen yalnız bir hayat tercih etmiyoruz. İnsanlarla konuşmak, sohbet etmek, dertlerimizi anlatmak, güzel haberleri paylaşmak bize iyi geliyor. Bir topluluk içinde, etkileşim halinde yaşamak en derin ihtiyaçlarımızdan bir tanesi.

Sosyal medya, bu saydığımız derin ihtiyaçlarımızla örtüşüyor. Biz sosyal medya aracılığıyla görünür oluyoruz. Fotoğraflarımızı paylaşarak görünür olma arzumuzu gideriyoruz. Sahip olduğumuz yetileri orada sergiliyoruz. Sosyal medyada aldığımız beğeniler, retweetler bizim takdir ve beğenilme arzumuzu okşuyor. Ayrıca insanlarla birlikte olma ihtiyacımızı kısmen sosyal medyada gideriyoruz. Eskilerin çeşme başında yüz yüze yaptıkları sohbetlerin tadını, sanal ortamlarda arıyoruz. Sosyal medya tüm bu ihtiyaçlarımızla da örtüştüğü için hızla hayatımıza girdi ve gün geçtikçe yaygınlaşıyor.

Ne var ki sosyal medya, görüldüğü kadar masum değil. İpin ucunu kaçırdığımızda sosyal medya, insanlığımızı yaralayabiliyor. Görünür olma arzumuz sosyal medya ile çok rahatlıkla gösteriş meraklısı olmaya, kendimizi insanların gözüne sokmaya dönüşebiliyor. Ya da farkında olmadan görünür olmanın kölesi olabiliyoruz. Bir süre sonra eserlerimizi, ürünlerimizi görünür kılma merakımız; kendimizi, simamızı görünür kılmaya dönüşüp narsistik bir hal alabiliyor. Beğeni arzumuzu tatmin ederken sürekli kendimizi kaç beğeni, kaç retweet aldığımızı kontrol ederken, takipçi arttırma çabasına girmişken bulabiliyoruz. Sosyal medyada sosyalleşmeye çalışırken eşimizden, çocuğumuzdan uzaklaşabiliyoruz. Sanal sosyallığımız uğruna gerçek hayattaki ilişkilerden kopabiliyoruz. Dahası sosyal medyada ihtiyaçlarımızı karşılamaya çalışırken çocuklarımızı da bu sürecin bir parçası yapabiliyoruz.

Sosyal medyada yapılan paylaşımlar arasında çocuk fotoğrafları sıklıkla yer alıyor. Yeni doğmuş bir bebeğin fotoğrafı, yürüyen, konuşmaya çalışan, oynayan, uyuyan-uyumayan, yemek yiyen-yemeyen çocukların fotoğrafları her gün sosyal medyada paylaşılıyor. Peki biz, bu paylaşımları neden yaptığımızı sorguluyor muyuz? Acaba bir ebeveyn olarak bizler çocuklarımızın fotoğraflarını neden paylaşma ihtiyacı hissediyoruz? Onlar üzerinden kendi psikolojik ihtiyaçlarımızı mı karşılamaya çalışıyoruz? ‘Kızım şunu yaptı!’, ‘Oğlum bunu yaptı!’ diyerek bütün dünyaya gösterdiğimiz fotoğraflar üzerinden beğeni aldığımız evlatlarımız, görünmemizi sağlayan bir ‘nesneye/eşyaya’ dönüşüvermiş mi oluyor? Çocuklar çoğu zaman, anne-babanın kendi kendini bir tatmin aracı halini mi alıyor? Paylaşmak amacı ile çıktığımız yolculuk çocuğumuzu sergilemeye mi dönüşüyor?

Acaba fotoğrafları çocuk için mi paylaşıyoruz, yoksa çocuk üzerinden görülme, sosyalleşme ve beğenilme arzumuz için mi? Cevabımız, ‘çocuk üzerinden arzularımızı gidermek’ ise, çocuklarımızı kendimiz için tanımadığımız, bilmediğimiz kişilerin gözleri önüne atmak anne-babalık hislerimizle örtüşüyor mu? Hayır, ‘Çocuk için paylaşıyoruz’ diyorsak, tanıdığı-tanımadığı kişilere, fotoğraflarının paylaşılması, çocuklara nasıl bir fayda sağlıyor?

Kendi duygularımızı tatmin için çocukların görüntülerini herkesin göreceği şekilde internet ortamında paylaşmak hiç sağlıklı değil. Çocuklara yönelik cinsel sapıklığı olanlar çocuk fotoğraflarını biriktiriyor. Ayrıca art niyetli, kötü bakışlı kişilerin bakışları, niyetleri çocuklarımızı olumsuz etkiliyor. Küçük çocuklarımızın mahremiyet haklarını gözetip korumak bizlerin görevi değil mi? Çocuklarımızın bütün hayatı, nerdeyse tüm dünyaya canlı yayımla gösteriliyor. Oysa ki, sağlıklı kişilik gelişimi için çocuğun kendine ait bir dünyası olması gerekiyor. Yetişkinler için duvarları camdan evlerde yaşamak ne kadar rahatsız edici ise, çocuklar için de herkesin erişimine açık bir hayat, o kadar rahatsız edici olabiliyor.

Yirmi sene sonra, yüzlerce fotoğrafı herkesin erişiminde olan bir çocuk, bu durumdan memnun olacak mı? Çocuk bunu değiştirmek istediğinde, gerçekleştirmesi mümkün olabilecek mi? Böyle bir durumun çocuk üzerinde oluşturacağı olumsuz etkileri bugünden tahmin etmek oldukça zor. Ya çocuklarımız karar verme aşamasına geldiğinde bizim paylaştığımız fotoğraflardan rahatsız olursa, ya da “Hangi hakla her halimi sosyal medyada paylaştınız? Bunu yaparken bana sordunuz mu?” diye bizi sorgularsa cevabımız ne olacak?

Çocuk fotoğraflarını paylaşırken genellikle ‘Ama çocuğum bundan mutlu oluyor.’ düşüncesine sığınabiliyoruz. Çocuğun sürekli kendi fotoğrafının çekilip paylaşılmasını istemesi doğal değil. Sürekli, fotoğraflarının paylaşıldığından haberdar bir çocukta narsizm geliştirebiliyor. Böyle yapıldığında çocuklar hep gündemde ve gözde kişinin kendisi olduğuna inanıyor. ‘Ama çocuk bundan mutlu oluyor’ diye düşünerek çocuğa sürekli şeker veremeyeceğimiz gibi, aynı düşüncelerle onun

fotoğraflarını da paylaşamayız. Kendisinden sürekli, övülerek söz edilen, her görüntüsü beğenilen bir çocuk, övülmeye değer birisi olmak yerine, daha çok beğeni alacak bir görüntüye sahip olmaya çalışıyor. Çocuklarımızın gösteriş meraklısı bireyler olmasında, ebeveynler olarak ne kadar payımızın olduğunu sorgulamamız gerekiyor.

Özetle, biz insanız; görülmek, beğenilmek ve sosyal ilişkiler kurmak istiyoruz. Bu sayede var olduğumuzu hissediyoruz. Sosyal medya ise bizim bu ihtiyaçlarımızı karşılamaya çalıştığımız bir mecra gibi duruyor. Ancak buradaki ilişkilerimizi düzenlemediğimizde öncelikli zararı biz görüyoruz. Bazen bu zarara çocuklarımızı ortak ediyoruz. Bazen farkında olmadan kendi ihtiyaçlarımızı karşılamak için çocuklarımızı kullanabiliyoruz. Sosyal medyada çocuk fotoğrafı paylaşma çılgınlığını yeniden sorgulamamız gerekiyor.

Biz diyoruz ki, çocuklarımız için attığımız her adımda kendimize şunu soralım: Yaptıklarımızı çocuklarımızın iyiliği için mi, yoksa onların üzerinden bir şeyler elde etmek için mi yapıyoruz?

Pedagoji Derneği
Dünyamızda Çocuk Var!

